

ДА ПЕСТИМ ПЛОЩТА НА СПИСАНИЯТА!

Става дума за принципите, по които се подбира и печата белетристиката в нашите литературни списания „Септември“ и „Пламък“. Защото не една и две книжки от досегашните годишници (особено на „Септември“) имат характер повече на литературен алманах, отколкото на живо литературно издание. „Заслугата“ за това обикновено се пада на някой нов роман или повест. Да се доуточним. Никой не възразява срещу поместването на „четиво“ в списанията: романи, повести, новели, разкази. Подобно изискване би било абсурдно. Но в това отношение трябва да има по-голям ред и принципност, отколкото е имало досега.

Преди всичко, когато една редакция помества в повече от една книжка по-крупна белетристична творба (роман, повест), това трябва да става в последователни книжки. Пресен е примерът с романа на Георги Марков „Мъже“, който започна да се печата в кн. 6/1961 г. на „Септември“, а продължението му се появи чак в кн. ... 11(!?), за да завърши успешно в кн. 12-та. Представяте ли си какво чувство са изпитали онези читатели и абонати на списанието, които са зачели романа някъде към средата на юни, а са го довършили някъде към края на календарната 1961 г. ... От досегашните годишници на нашите литературни списания могат да се приведат немалко подобни нежелателни примери.

По едно неписано правило (в което няма нищо лошо и осъдително) произведения, веднъж печатани в списания, излизат след това и в книга. Лошо е друго. Могат да се изброят немалко случаи, когато произведения, отпечатани в списания, се появяват почти едновременно и в отделна книга. Като курioз трябва да се спомене и фактът, че

има случаи, когато някои работи излизат най-напред в книга, а след това в периодично издание! ... Така например спомням си, че повестта „Контраразузнаване“ от Андрей Гулишки се появи в отделна книга много преди да бъде завършено печатането ѝ във в. „Народна младеж“, където тя се появи за първи път в подлистници през пролетта на 1960 г. По принцип винаги между отпечатването на едно произведение в списание (вестник) и излизането му в книга трябва да се спазва известна „дистанция“, която не бива да бъде по-малка, да речем, от шест месеца. През това време писателят, вече дал публичност на своята литературна роля, евентуално ще може да я поправи или преработи цялостно или частично и едва тогава отново да я предаде за печат в издателството. В спазването на известна разлика от време в отпечатването на една творба, периодично издание и след това в книга се крие и смисълът на поместването на един роман, повест, новела или разказ, първо в списание, а след това в отделен том.

В „Септември“, като най-голямото и най-представително българско литературно списание, могат да се печатат неограничени по жанр и размери белетристични творби. „Пламък“, издание с по-малка печатна площ, би трябвало да се ограничава с разкази и някои по-големи новели. Пресен е обаче случаят с повестта „Братя Миладинови“ от Димитър Талев, която тихо и безшумно се изниза на много и много страници в три поредни (2, 3 и 4) книжки на списанието. Храня най-дълбоко уважение към писателя, който написа чудната епопея из живота на българите от Македония. Но според мен редакцията на „Пламък“ би трябвало

да се съобразява с площта на списанието. Разбира се, всичко това са идеални пожелания, но придържането към тях неизбежно ще се отрази благотворно върху цялостното равнище на нашите литературни списания.

Внасянето на ред в подбората и печатането на прозата, която всеки месец ни поднасят „Септември“ и „Пламък“, ще открие нови и неподозирани „вътрешни резерви“ и за другите им отдели и по-специално за критичната и публицистичната им част. Защото обликът на едно месечно литературно издание се определя не толкова от художествените творби, помествани в него, а от обществено-оценъчните по характер материали. В този смисъл само подкрепа заслужават напоследък опитите да се обогатят списанията с нови рубрики. Така от няколко книжки насам в „Септември“ редовно се поддържат новите рубрики „Култура и съвременност“, „Бележник на литературата“, „Театър — изкуство — музика — кино“. В списанието вече се помества повече на брой и по-качествени рецензии и отзиви. От кн. 5 насам редакцията подхваща и интересен диалог върху проблеми на съвременната литература. И в „Пламък“ се забелязва съживяване на критичната част. От началото на тази година списанието редовно поддържа новата рубрика „Бележник на критика“. Нейната задача, ако се съди от досега появилите се материали, е да актуализира списанието, като го доближи още повече до читателя и до времето.

Да се помества подходяща по жанр и размери белетристика в списанията значи да се уважава читателят, разумно да се пести ограниченият хартиен контингент и в крайна сметка да се подобряват самите списания.

ГР. МАРКОВ